

Zašto e-knjige i dalje sisaju palac?

**Napisao: Andy Patrizio
Prevod sa engleskog: Dr Radomir Janković**

Kratak sadržaj: *elektronske knjige (eBooks) su oduvek mnogo obećavale, ali nas i dalje razočaravaju. Zašto one do dana našanjen nisu uspele da osvoje srca (i novčanike) nas koji još uvek uživamo u čitanju?*

Uvod

Izgleda da sde nastavlja se mučna tehnološka saga elektronskih knjiga (*eBooks*), sa poslednjom "korpom" koja ovaj put dolazi od "Harry Potterove" veštice Joan. K Rowling i njenog izdavača, firme Scholastic. Mnogo ponosnih stabala posećeno je za prvo izdanje od 10 miliona primeraka šeste knjige sage pomenute Rowling o Hari Poteru, ali Scholastic je odbio da izda tom od 625 stranica u vidu elektronske knjige, navevši kao izgovor nedostatak tržišta za tako nešto. Sve to uprkos ogromnim naporima da se uspostavi tržište za elektronske knjige.

Mogli biste pomisliti da bi klinci razgrabili elektronske knjige, imajući u vidu sve druge trendove koji su krenuli sa našom mladom Bežičnom Generacijom. Tinejdžeri su prvi prihvatili mobilne telefone, iPod-ove, PDA-ove, Sonijeve PSP-ove i ostale slične drangulije. Za njih bi izgledalo kao neko prirodno proširenje da više vole eelektronske knjige od onih papirnih. Na primer, umesto da tegle pet štampanih knjiga, oni bi mogli da ih imaju na flešu i jednostavno da idu sa jedne na drugu pomoću samo jednog čitala elektronskih knjiga.

Ali, to se ipak nije dogodilo. Kao i neki drugi proizvodi, da ih sad ne spominjemo, elektronska knjiga kao koncept nije dostigla potencijal koji su joj pripisali momci iz marketinga. Više činilaca su se zaverili da potope elektronske knjige.

Prvi se odnosi na fanove pomenutog Harry Pottera: nevina dečica ne kupuju hardver za elektronske knjige, pa nema mnogo instalirane baze koja bi čitala na taj način, na prvom mestu.

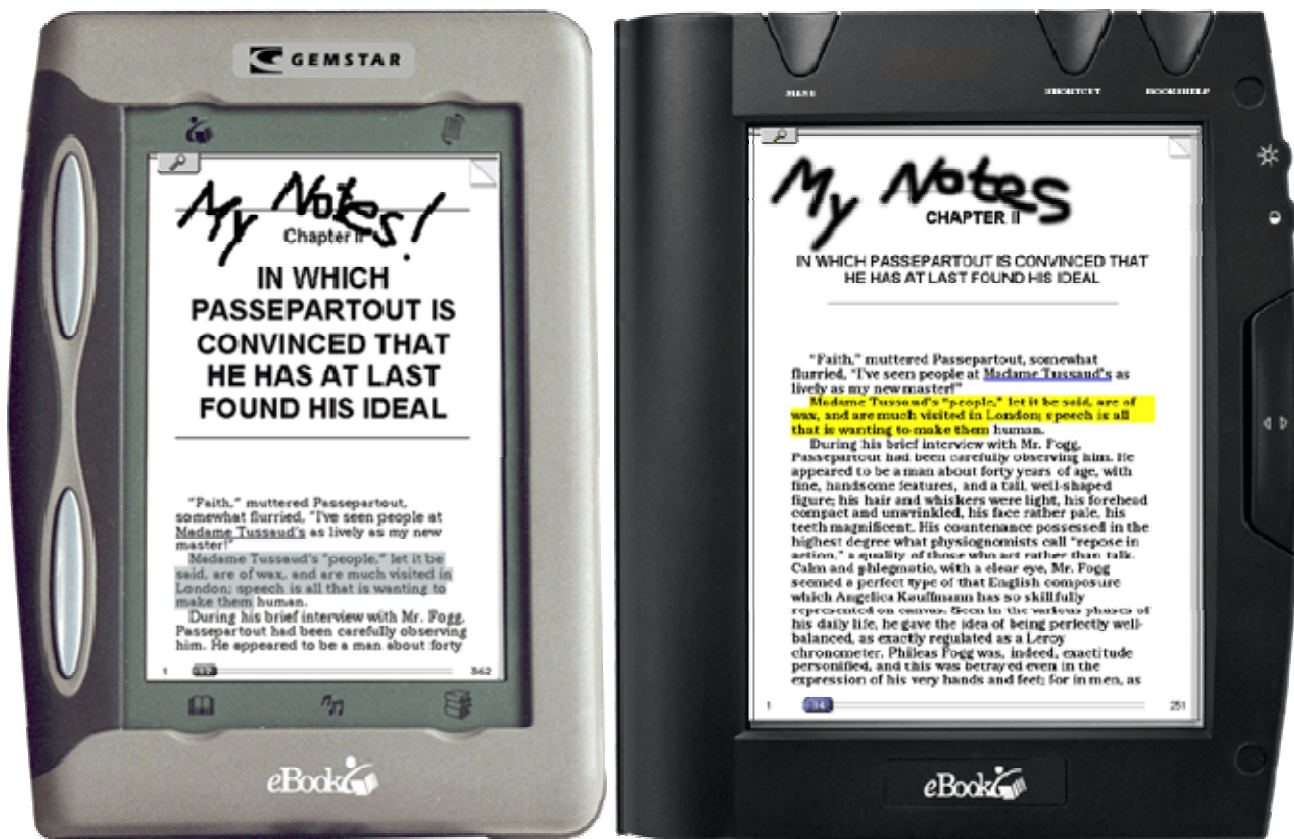
Drugo, hardver za elektronske knjige uvek kasni za jedan dan i teži je za pola kila u poređenju sa najnovijim laptopovima. Sve to, kada se kombinuje sa potrebom da se nosi mobilni telefon i iPod ili PDA, znači da će elektronske knjige uvek biti na trećem ili četvrtom mestu u trci prenosivih elektronskih igraćaka.

Najzad, način na koji većina nas čita, uz sve veći uspon zvučnih knjiga i raznih plejera u kolima, čini tehnologije za elektronske knjige manje zanimljivim.

Ipak, kada sve saberete, osnovni problem nije u tome što nema pogodnog hardvera. "Ja mislim da je glavni činilac to što još uvek nema uređaja koji bi zgrabio veliku grupu potrošača, kao što je to iPod izveo sa digitalnom muzikom," kaže Nicholas Bogaty, izvršni direktor Međunarodnog foruma za digitalno izdavaštvo.

Hardverski nedostaci

Prva generacija hardvera za elektronske knjige, kao što su serije Rocket/GemStar, bile su zapažene kao nezgrapne i teške za upotrebu, posebno napolju - poznato je da se LCD ekrani i jako sunce ne podnose baš preterano. "Iznesite e-knjigu napolje i ona se teško čita," kaže Claire Schooley, viši industrijski analitičar koja se bavi obrazovanjem i elektronskim učenjem za Forrester Research. "Često uzmete knjigu i čitate je na plaži. To ovde ne možete da radite. Sem ako se ne učini nešto sa čitljivošću ekrana, e-knjiga će ostati izdvojena niša na tržištu." GemStar je napustio tržište čitača elektronskih knjiga, ostavljajući za sobom neke manje igrače.

Prvi čitači e-knjiga iz Gemstara, na koje se svet nije baš preterano "naložio". (izvor: Gemstar)

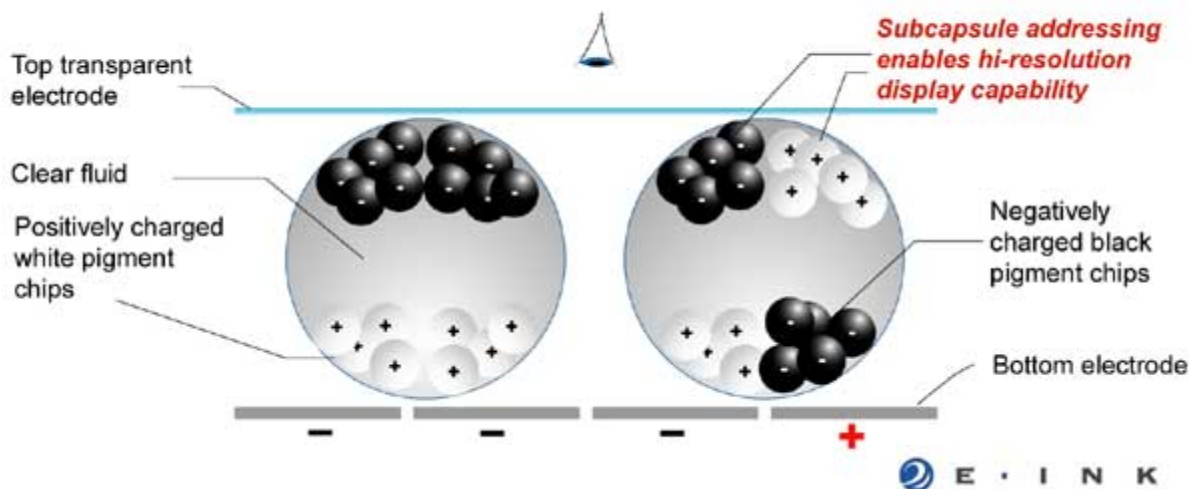
Bogaty oseća da bi novi proizvod firme Sony/Philips LIBRIe mogao da promeni stvari. "To je korak u dobrom pravcu, ali ja ne znam da li je to baš ono što će širom otvoriti vrata," kaže Bogaty. Sony i Philips su razvili LIBRIe u partnerstvu sa korporacijom E Ink, firmom koja je specializovana u nečem što oni zovu "tehnologija elektronskog mastila", a što nudi nudi displej koji liči na papir na LCD ekranu, sa rezolucijom rame uz rame sa onom u novinama.

Sony LIBRIe (izvor: Sony)

Elektronski papirni displej (EPD) za elektronsko mastilo je reflektivna tehnologija, pa može da se čita pod bilo kojim uglom. LCD ekrani su ozloglašeno nestalni kada se izlože sunčevoj svetlosti i mogu da se čitaju samo pod pravim uglom. EPD, naprotiv, apsorbuje ambijentalno svetlo i koristi ga da osvetli stranicu, pa njegovo iznošenje napolje, na svetlo dana, služi samo da napaja mašinu i čini sliku svetlijom. U stvari, EPD koristi sunčevu svetlost da bi se napajao.

Pored papirnog izgleda ekrana E Ink, on ima veoma visoku rezoluciju od 170 piksela po inču (GemStar je u proseku imao oko 100 piksela, dok se laptopovi kreću u opsegu od 80 do 90 piksela).

Cross-Section of Electronic-Ink Microcapsules

Ilustracija koja prikazuje kako radi E Ink-ova tehnologija digitalnog papira. (izvor: E Ink)

Zbog toga što ekran koristi električnu energiju samo kada se slika menja, četiri baterije AAA traju duže od baterija u starijim elektronskim knjigama. Unutrašnja memorija je pomalo oskudna (samo 10 MB), ali možete da je povećate pomoću memorijskog "štapića" od 512 MB. pored elektronskih knjiga, korisnici LIBRIe mogu da pretvaraju dokumente Microsoft Word, Excel, Powerpoint, Adobe PDF, (X)HTML i RSS u format LIBRIe.

Cena je dosta visoka - oko 400 USD - ali pravi problem je u tome što Sony još nije izašao na svetsko tržište. Sprava se za sada može kupiti samo u Japanu, a čak ni tamo još uvek nije potpalila vatru na tržištu. Darren Bischoff, menadžer marketinga za E Ink, kaže da će se jedan čitač za elektronske knjige pojaviti u Sjedinjenim američkim državama u najskorijem roku, ali nije hteo da se izjasni da li će to biti LIBRIe ili proizvod nekog drugog proizvođača originalne opreme.

Druga hardverska pitanja su baterijsko napajanje i masa. "Ako želite pristojan displej, potrebna vam je poštena količina baterija da biste stavili u pogon njegovu elektroniku", kaže Curt Goszyk, predsednik iPREPPress-a, izdavača elektronskih knjiga za učenike i studente za iPod. "Životni vek baterije za elektronsku knjigu dobar je za dva ili tri sata, dok one za iPod traju i do 15 sati".

Treće pitanje je prava kvaka-22: trend u oblasti bežičnih naprava je da budu manje i lakše. iPodovi su sada veličine upaljača za cigarete, a mobilni telefoni su manji od pejdžera od pre deset godina, ali da bi čitač elektronske knjige bio upotrebljiv, medijum zahteva veliki ekran. To od njega pravi veliki, nespretni komad hardvera za nošenje. "Sada je to prava kontradiktornost," kaže Goszyk. "Mobilni telefoni postaju sve manji, iPodovi su manji. Potreba knjige da ima veliki ekran je suprotna od tog pravca."

Netehnička pitanja

To dovodi do sledećeg problema, koji nije baš tehnološke prirode: koliko raznoraznih naprava ste spremni da nosite? "Ima već mnogo uređaja koji se nadmeću za male segmente tržišta," kaže Goszyk. "Tu su elektronski rečnici, PDA-ovi, iPodovi, mobilni telefoni, laptopovi. Imam sina kome je 19 godina i on sve vreme nosi dve stvari - mobilni telefon i iPod. Tako stoje stvari."

Ima i drugih razloga, zašto se mlađi svet ruga elektronskim knjigama, a koji se ne odnose na tehnologiju; neki od njih su u vezi sa načinom na koji su oni odrasli. "Mislim da mladi ljudi vole da se kreću onlajn unaokolo", kaže Schooley. "Oni skupljaju informacije, malo ovde, malo onde. Ne ostaju na jednom mestu u dugom vremenskom periodu. Tako su se navikli da se kreću i dobijaju informacije i, radeći šta imaju da rade, obavili su posao. Ali to je aktivno učestvovanje. To nije ekran sa potpunim tekstom i njegovo pregledanje naniže, od početka do kraja."

Goszyk se slaže. "Oni su [misli na mlađu generaciju] trenirali svoje mozgove na sasvim drugi način. Sedeli su za računarnom od svoje druge godine. Zato su im konekcije u mozgu drugačije od onih kod njihovih dedova i baka, koji su naviknuti da "skroz" čitaju celu priču."

Ali Bogaty smatra da će se to promeniti. On kaže: "Iako mislim da ima izvesne istine u takvim argumentima, ipak smatram da će se ljudi navići da elektronski čitaju, pa će zato takva vrsta opštih argumenata vremenom nestati. To je slično kako kada ste čuli da će ljudi napustiti elektronsko pisanje pisama, zato što e-mail nema *ličnog dodira* rukom pisanog pisma. Sad, posle petnaest godina, pa dobro, kada ste poslednji poslednji put rukom napisali pismo?"

On je takodje jedini koji je rekao ono o čemu bi ostali radije ćutali: deca malo čitaju. "Čini mi se, a to je moja sasvim lična procena, da mladi ljudi ne čitaju tako mnogo kao stariji svet," kaže on. "Trenutna čitalačka baza sklona je da bude starija. Klinici radije slušaju muziku i igraju video igrice."

Ali, dodaje, to je takodje i dobra prilika. Izazovan čitač elektronskih knjiga mogao bi da pridobije tu publiku, baš kao što je bilo i sa iPod-om. Međutim, po njegovoj proceni, za to bi moglo da bude potrebno oko pet godina.

"Ljudi čitaju novine onlajn. Ljudi čitaju časopise onlajn. Ljudi sve više pišu i čitaju pomoću svojih računara i sve to je prirodno proširenje njihove delatnosti. Veoma bi me začudilo ako se ne bi dogodilo i sa elektronskim knjigama," kaže Bogaty.

Bischoff misli da će demografski činilac pokretati tržište, a da su elektronske knjige verovatno privlačnije za stariju generaciju, koja čita više radi zadovoljstva. Bejbi-bumeri, sada već u zrelim godinama, cenice sposobnost elektronskih knjiga da povećaju veličine fontova, štedeći ih tako javne oznake starosti: naočara za čitanje. Ljudi iz akademskih krugova će koristiti prednost sposobnosti elektronskih knjiga da nose više knjiga odjednom.

Ali pridobiti klince, samo zato što je to nova igračka? To nije način da im se pristupi. "Nije mi jasno da li je davanje e-knjiga tinejdžerima prava stvar za dokolicu," kaže Bischoff. "Ja mislim da je to prava stvar za obrazovanje. I mislim da bi oni bili oduševljeni da nose unaokolo tanak uređaj za čitanje, umesto 10 kilograma knjiga u svojim rančevima. Prema tome, oni ne treba da kupuju [hardver za elektronske knjige] da bi čitali Harry Pottera, ali bi na tom hardveru mogli da pročitaju i ponešto o njemu."

